

מה זה עיתון?

עם ביטול פקודת העיתונות המנדטורית בוטלה גם ההגדרה היחידה בחקיקה שממנה ניתן היה ללמוד מהו "עיתון"

15:17 | 09.07.2017 | מאת: **ליאור חריש**

החוק לביטול פקודת העיתונות פורסם ברשומות ב-8 ביוני 2017. החוק ביטל את החקיקה המנדטורית שהגבילה את הדפסתם של עיתונים בישראל. מאותו יום, בוטל הצורך ברישיון להוצאה לאור או הדפסה של עיתון. ואולם עם הביטול התעוררה שאלה בסיסית — מה זה "עיתון"?

פקודת העיתונות היתה מקור החקיקה היחיד שבו הוגדר באופן תכליתי ומוחשי המונח "עיתון". מאז ומתמיד נזקקו בתי המשפט בישראל להגדרה למלה "עיתון" שמופיעה בפקודת העיתונות לצורך פרשנות המונח, בעיקר בתביעות שעניינן לשון הרע. פרשנות יצירתית של בתי המשפט ידעה להכיל בהגדרה המנדטורית לעיתון גם אמצעי תקשורת שאינם מודפסים, כגון אתרי חדשות באינטרנט ואפילו רשתות חברתיות, תוך שהם מפרשים את המונח "מודפס" באופן רחב, הכולל גם הדפסה וירטואלית, כדי להתאימו למציאות הטכנולוגית המשתנה תדיר.

עם ביטול פקודת העיתונות בוטלה גם ההגדרה היחידה שממנה ניתן היה ללמוד מהו עיתון. נותרנו אמנם עם הגדרות למונח בחיקוקים שונים, אבל אלה אינם מספקים פרשנות מעשית למונח. כך למשל, בחוק התקשורת מוגדר עיתון כ"עיתון יומי המופץ במרבית המדינה וכן כל אדם שהוא המוציא לאור של העיתון". האם ניתן להבין מהגדרה כזאת מהו עיתון? בערך כפי שניתן להבין מהו דג מפקודת הדיג, הקובעת שדג פירושו "כל חיית מים בין שהיא דג ובין שאינה דג".

הצורך בהגדרת המונח לא נפסק עם ביטול פקודת העיתונות. השאלה מהו עיתון נותרה רלוונטית מתמיד, הן לעניין פרסומי לשון הרע, והן בתחומים אחרים, כמו הגבלות המוטלות על אפשרות הבעלות באמצעי תקשורת על ידי מי שהם בעלי עיתונים. כך גם נדרשת הגדרה של המונח "עיתון יומי" בכל הנוגע לדרישות פרסום כתנאי למתן תוקף לפעולות משפטיות שונות, כגון מסירה של מסמכים משפטיים, הזמנות נושים והודעות רשמיות מטעם רשויות המדינה.

אפשר להסתמך על "תיאוריית הברווז" ולהסיק שאם דבר מה נראה כעיתון, מתנהג כעיתון, או מכונה עיתון, הוא כנראה עיתון. אולם קשה לבסס הכרעות משפטיות, לעתים בתחום הפלילי, על בסיס פרשנות בסגנון "המובן מאליו". מאחר שעיתונים קיימים בישראל, חרף ביטול פקודת העיתונות, יש לתת את הדעת להגדרתם, ולתקן את החוק באופן שיאפשר ודאות משפטית בתחום התקשורת. עד אז, יש להניח כי בתי המשפט הם שיצטרכו לתת מענה בסוגיה, כמו בכל יתר המקרים שבהם נוצרה אי־ודאות משפטית עקב תיקון חקיקתי לא מושלם של המחוקק.

הכותב הוא עורך דין המתמחה בדיני תקשורת